

Creatie 2026

Première 12 februari 2026

Hear the Silence

Zoë Demoustier | laGeste | Ultima Vez | KVS

© Kurt Van der Elst

“De stilte is het nulpunt waar het einde van de deconstructie en het begin van de reconstructie samenkomt.”

Hear the Silence onderzoekt de behoefte aan omarming in tijden van ontwrichting..

Het uitgangspunt is de wals, ooit een muzikaal en dansant symbool van Europese verfijning maar in de 20ste eeuw door elkaar geschud door onderliggende spanningen. Zeven dansers en een muzikant nemen de wals terug onder de loep en breken de dansvorm open. Op zoek naar collectieve veerkracht in een wederopbouw met oude brokstukken ontstaan nieuwe composities en parallellen met het heden.

Hear the Silence is een hedendaags pleidooi voor dans en muziek als vorm van verzet en verbinding in wankele tijden.

OVER DE WALS

Een centraal motief in de voorstelling is de wals - zowel in beweging als in klank - die doorheen de jaren symbool werd voor het welvarende Europa van de negentiende eeuw. De eerste vormen van de wals ontstonden al in de zestiende eeuw uit volksdansen die in Zuid-Duitsland en Oostenrijk werden gedanst, later gekend onder de naam *Ländler* en *Walzer*. Kenmerkend voor die koppeldansen was enerzijds de $\frac{3}{4}$ maat en anderzijds de ronddraaiende bewegingen die met zo een snelheid werden uitgevoerd dat de dansers hun partner dicht tegen zich moesten houden.

De walsende volksdansen werden destijds gezien als vulgair maar in de achttiende eeuw wekten ze ook de interesse van de sociale elite voor wie de aristocratische menuet begon te vervelen. Tot grote shock van sommigen won de wals aan populariteit en kende die een effectieve intrede in de Europese hoven. De dans evolueerde zo van een vrijere volksdans naar een iconische ballroom dans die precisie en elegantie uitstraalde. Ook tal van belangrijke componisten schreven walsstukken, waaronder Schubert, Chopin, Strauss en Ravel.

© Kurt Van der Elst

Het succes van de dans was het grootst in de negentiende eeuw, eerst in Wenen en dan op het hele Europese continent. Maar kende zijn val na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog waarbij de Oostenrijkse-Hongaarse monarchie viel en daarmee ook de Weense hoge cultuur.

De wreedheid van de oorlog tastte de geloofwaardigheid van de Europese elite aan die met de wals een romantisch beeld van weelde en vertier trachtte hoog te houden. Niet toevallig componeerde Maurice Ravel tussen WO I en WO II *la Valse* (1920), waarin hij de muziek laat uiteenvallen in gebroken fragmenten, als een kritische reflectie op een elite die blind blijft voor de gruwelen van de oorlog. Het einde van het succes van de wals betekende een opening voor nieuwe populaire dansstijlen waaronder de foxtrot die na WO I uit de Verenigde Staten in Europa werd geïntroduceerd.

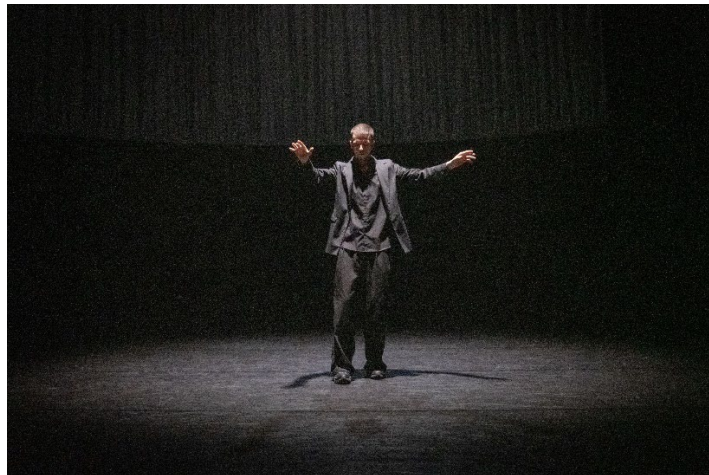
OVER DE MUZIEK

Als muzikaal leitmotiv wordt in *Hear the Silence* de opname van Maurice Ravels *la Valse* ingezet. Het idee voor de compositie ontstond in 1906 en was initieel bedoeld als choreografisch gedicht en hommage aan Johan Strauss in opdracht van de Russische ballet impresario Serge Diaghilev. De mensonterende ervaringen van de oorlog veranderden echter de inzet van het muzikale stuk en Ravel

componeerde uiteindelijk een 'fatalistische' wals. Er zijn in de compositie drie delen of beelden te onderscheiden; de geboorte van de wals, de zwevende dansparen in de balzaal en het grandioze hoogtepunt gevolgd door een totale ondergang. Ravel schreef hierover: 'Ik zie dit werk als een soort apotheose van de Weense Wals, die in mijn gedachten vermengd is met het idee van de fantastische werveling van het lot.' Serge Diaghilev erkende het als een meesterwerk maar niet als balletstuk en zou geweigerd hebben om *La Valse* te laten uitvoeren door les Ballets Russes. Dit leidde tot een conflict tussen de twee mannen en het ballet kende zijn uiteindelijke première pas in 1926 in het Koninklijk Ballet van Vlaanderen.

Ondanks Ravels tegenspraak wordt *La Valse* geregeld gezien als een metafoor voor de onherstelbare schade die de oorlog aan Europa had toegebracht. Omheen de verfijning van de muzikale wals dreigt een gevaar van conflict, opkomend fascisme, militarisering, technologische versnelling en sociale spanningen, vergelijkbaar met vandaag.

In *Hear the Silence* wordt de wals op zowel structureel, ritmisch als melodisch niveau opengebrouwen en krijgt het een hedendaagse weerklank. Geluid en muziek zijn tastbaar aanwezig op de scène in de vorm van een geluidsinstallatie.

© Kurt Van der Elst

Deze installatie wordt ontworpen door geluidsontwerpers Rint Mennes en Willem Lenaerts in samenwerking met danser Misha Demoustier. De sound designer en performers zijn samen aanwezig op de scène en gaan live in dialoog met elkaar.

Fragmenten van *La Valse* worden live omgevormd tot ritmische beats en een voortdurende cyclus van opbouw, ontmanteling en reconstructie leidt tot nieuwe composities die resoneren met het heden. Er wordt gezocht naar een allesomvattende, soms verwoestende vorm van geluid, maar ook naar de tegenhanger: vormen van stilte. Geluid dat plots wegvalt kan bedreigend zijn of bevreedend of bevrijdend. Het kan uiteindelijk ruimte geven aan de stilte.

OVER DE DANS

Voor de choreografie wordt ingezet op de deconstructie van traditionele walsen en de volksdansen die aan de basis lagen daarvan. Zij vormen het startpunt van een choreografische zoektocht naar

posities, houdingen en vloerpatronen. De originele dansstructuren worden uiteengetrokken om ze vervolgens opnieuw samen te voegen tot nieuwe creaties. En net zoals in *la Valse* wordt er gespeeld met maatwisselingen en ritmische variaties om te destabiliseren, waardoor de dans en de muziek steeds meer fragmenteert en uit elkaar valt. Repetitieve walspassen worden vervlochten met de strakke formaties van bijv. militaire marsen en met de vrije, expressieve bewegingen van hedendaagse clubdansen. De wals wordt zo een metafoor voor de drang om door te gaan.

© Kurt Van der Elst

Onderliggend blijft één vraag doorklinken: kan men nog dansen in tijden van conflict? Theatermaker Bertolt Brecht formuleerde vorige eeuw een 'antwoord' in zijn citaat "Will there be singing in the darkness? Yes there will be singing about the darkness".

Vandaag zien we hoe nachtclubs opbloeien en hoe net in belegerde steden en conflictgebieden als Kiev en Beiroet een bruisende underground clubscene leeft. Juist in tijden van toenemende dreiging, van de heropleving van extreemrechts en de voelbare polarisatie, zoeken mensen naar manieren om samen te komen. Dansdramaturg Rudi Laermans beschrijft in zijn boek 'Gedeelde angsten' hoe angst vrijheid verzwakt en solidariteit op haar beurt angst tegengaat. En ont-angsten, zo zegt hij, doe je niet alleen. Deze voorstelling toont vanuit dat idee een groep individuen die zich (opnieuw) met elkaar verbindt, hoe ze naar elkaar reiken en door pogingen van heropbouw ook (fysieke) nabijheid vinden. Verbinding als troost en als een daad van verzet. Om polarisatie en dreiging tegen te gaan is connectie, solidariteit en samenkomst nodig.

Hear the Silence is in die zin een dansante en muzikale zoektocht naar die veerkracht en hoop.